

dr hab. Wojciech A. Hoffmann prof. UAP
Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz
w Poznaniu
wojciech.hoffmann@uap.edu.pl

Poznań, 17 czerwca 2022 r.

Recenzja pracy doktorskiej pana mgr Mateusza Kowalskiego
sporządzona w związku z przewodem doktorskim prowadzonym
na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

Podstawowe dane o Kandydacie

Pan Mateusz Kowalski urodził się 1986 r. w Mrągowie. Kształcił się w zakresie swojej specjalizacji w Warszawskiej Szkole Reklamy na kierunku Grafika. Od 2006 na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Dyplom uzyskał w 2011 r. w Pracowni projektowania książki profesora Macieja Buszewicza. Od 2005 roku realizuje różne projekty graficzne. W latach 2007–2010 współprowadził niewielkie studio graficzne o nazwie Mindfield, realizujące projekty graficzne takie jak: okładki płyt, plakaty koncertowe czy wizualizacje multimedialne. W latach 2010–2011 współprowadził Gobostudio – pracownię sitodruku, realizującą koszulki z autorskimi nadrukami, plakaty oraz inne druki autorskie. W 2011 roku pracował w Edipresse Polska na stanowisku grafika przy projektowaniu magazynu Flesh, gdzie był odpowiedzialny za projektowanie layoutów oraz reklam. Od 2011 roku prowadzi własną działalność gospodarczą z zakresu projektowania graficznego oraz fotografii. Ważnym

elementem działalności kandydata są projekty stron internetowych. Współpracował z takimi firmami i instytucjami jak: Wydawnictwo Bajka, Wydawnictwo Dwie Siostry, Muzeum Łazienki Królewskie, Instytut im. Fryderyka Chopina, Lotto, ZAiKS, Malemen Magazine, Internest, Walo Recruitment, Canna Hemp Lab, m2films, Logotomia, Laboratorium EE, Film It, Centrum Rozwiązań Menadżerskich, PISF, Sinfonia Varsovia, Muzeum Jana III Sobieskiego w Wilanowie, Polonika. Od 2013 r. wraz z studium graficznym Cuda Wianki i Joanną Walczykowską wydaje autorski kalendarz książkowy o nazwie Pan Kalendarz, który posiada już 10. edycji. Od 2013 r. współpracuje z profesorem Maciejem Buszewiczem przy projektach książek i innych publikacjach. W latach 2014–2016 pełnił rolę asystenta w Pracowni projektowania książki i publikacji cyfrowych profesora Macieja Buszewicza. W roku akademickim 2016/2017 prowadziłem Warsztaty z projektowania stron internetowych na studiach stacjonarnych na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. W 2017 r. został zatrudniony na Wydziale Grafiki na stanowisku asystenta w Pracowni projektowania graficznego prowadzonej przez profesora Piotra Garlickiego. Rolę tę pełnił do 2019 r. w którym to powstała dyplomująca Pracownia znaku i kompleksowego projektowania graficznego pod kierownictwem profesora Piotra Garlickiego, w której jest asystentem. W latach 2018–2020 prowadził zajęcia z Typografii dla studentów studiów zaocznych na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

Ocena jakości rozmiaru dorobku artystycznego

Przypatrując się dorobkowi artystycznemu kandydata, zwraca uwagę przede wszystkim duża ilość nagród i wyróżnień otrzymanych od najbardziej rozpoznawalnych polskich stowarzyszeń czy inicjatyw. Potwierdzam już na wstępie, że przedstawiony dorobek i prace są na bardzo wysokim poziomie projektowym. Nie będę analizować wszystkich realizacji. Skoncentruję się na początku na logach. Właśnie w nich widzę najbardziej wykrystalizowaną osobowość i dojrzałość projektową. W tych elementach jednoznacznie widać, jak Mateusz Kowalski wzmacnia sensy, dla których zostały one tworzone. Tymi sensami są różne inicjatywy, instytucje czy marki, a przy tym chowa gdzieś w cień kreowanie jakiegoś

niepotrzebnego własnego stylizowania. Każdy z tych projektów jest inny, jakby już był ponadczasowy i w tym przyjemny dla oka, w taki sposób że chce się na niego ponownie spojrzeć.

Właśnie to jest w moim odczuciu największym potencjałem talentu kandydata. Tworzenie ponadczasowej przystępnej grafiki, która w dystyngowany sposób pojawia się w wydawnictwach, na ekranach i stronach www. Dokładnie tak samo jest w przypadku loga strony internetowej o Walerianie Borowczyku, gdzie znajdujemy logo Boro będące już świetnie wyczułą identyfikacją wizualną marki, jaką może stać się spuścizna artysty.

Przechodząc dalej przeanalizuję znak i stronę internetową Symfonii Varsovii. Znajdują się tam osobno dwa trafione projekty stworzone przez kandydata. Znak graficzny, który jest bardzo oszczędny i delikatnie nawiązuje do muzyki poprzez formę elementów zapisu nutowego z ujmującym wycuciem grubości, przy dużej harmonii optycznej. Natomiast strona internetowa jest bardziej spokojna, oparta na dwóch założeniach. Pierwszy dotyczy kolorów: czerni i bieli, a także jednego bordowego. Natomiast drugie założenie to typografia z podbiciem. Ta strona wręcz tchnie duchem symfonicznym, a przy tym stonowaniem, wyważeniem, dostojnością, wręcz graficzną aranżacją symfoniczną. Jeśli tak można to nazwać.

Jeszcze kilka słów o jednym z ciekawszych projektów przedstawionych przez kandydata, czyli o stronie internetowej upamiętniającej prace profesora Władysława Winieckiego. Ta strona prezentuje ducha prac artysty od pierwszego głównego ekranu startowego. Mateusz Kowalski ma to coś co jest chyba najważniejsze w projektowaniu grafiki użytkowej, posiada niesamowitą umiejętność stawania krok z tyłu za tymi artystami czy instytucjami, dla których tworzy projekty lub strony internetowe. Ponownie widać, że nie prezentuje wizualnego i dominującego własnego stylu. Wyróżniającym duchem jego projektów są inteligentne rozwiązania graficzne. Coś co pojawia się współcześnie w pierwszych dekadach XXI wieku w projektowaniu na potrzeby Internetu i urządzeń mobilnych. A tu właśnie widać, że kandydat czuje się jak ryba w wodzie na styku UX, czyli projektowaniu doświadczeń użytkownika a UI, czyli projektowaniu graficznych interfejsów. Kandydat posiada cechy dobrego

projektanta graficznego, gdy najważniejsze dla niego jest dobro instytucji czy klienta niekoniecznie obnoszenie się z jakimś indywidualnym stylem na potrzeby promocji w Internecie, czy też budowaniem na siłę spójnego pod względem stylu portfolio. Kandydat również samodzielnie tworzy autorskie tematy i od razu można zauważyć, że potrafi rozwiązywać stworzone przez siebie zagadnienia, chociażby jak we współrealizowanym projekcie Pan Kalendarz. Mateusz Kowalski dobrze się porusza w sferze, gdzie pole manewru dla decyzji artystycznych jest małe, jak w przypadku stron internetowych. Świat decyzji wizualnych kandydata jest przestrzenią w której chce się być, z uporządkowanym rytmem, wyczutymi a jednocześnie nie nad zbyt powtarzalnymi podziałami i z prostymi decyzjami. Także wydawnictwa przedstawione w dorobku są czymś co chce się czytać lub przejrzeć, nie ze względu na treść, ale ze względu na sposób podania i wycucia.

I niech tak dobrze zaprojektowany świat istnieje. Czasami w niego wątpię pracując ze studentami. Jednak kiedy pojawiłem się na chwilę w Sztokholmie zorientowałem się, że cała przestrzeń dookoła mnie jest zaprojektowana i oparta na przemyślanych podziałach w architekturze, czy w elementach graficznych oraz na dopracowanych identyfikacjach. Zostało tam stworzone środowisko dla ludzi na naprawdę wysokim poziomie świadomości wizualnej. Wtedy zrozumiałem, że wcale nie wymagam za dużo od studentów, by ich projekty nawiązywały poziomem do tego przemyślanego i uporządkowanego świata.

Będąc blisko tej części tekstu pozwolę sobie na jedno porównanie, dorobek artystyczny kandydata to z pewnością jakby jedna z bardziej ekskluzywnych dzielnic stolicy Szwecji pod względem wysmakowanego projektowania.

Na duży plus zaliczam też przedstawioną ilość kolaboracji i projektów grupowych kandydata świadczących o wysokim poziomie jego umiejętności interpersonalnych, a to właśnie osoby o takich cechach charakteru są fundamentem społeczności kadry akademickiej.

Analizując dorobek twórczy, należy też wspomnieć o szerokiej aktywności kandydata. Narody i wyróżnienia.

International Photography Awards 2019 – wyróżnienie za cykl fotografii pt. Displacement.

Polish Graphic Design Awards 2018 – wyróżnienie za projekt kalendarza książkowego Pan Kalendarz 2019.

Polish Graphic Design Awards 2017 – nominacja w kategorii Książka edukacyjna, podręczniki do nauki, wydawnictwo techniczne, słownik, za projekt publikacji Václav Vilém Würfel w Warszawie i w Wiedniu. Fakty i hipotezy.

Gestalten Creative Pool 2017 – wyróżnienie za projekt kalendarza książkowego Pan Kalendarz 2018.

Projekt Roku 2013 – wyróżnienie w konkursie organizowanym przez STGU.

Adobe Design Achievement Awards 2011 – półfinalista międzynarodowego konkursu Adobe w kategorii książka oraz fotografia.

Sinfonia Varsovia – I. miejsce w konkursie na nowe logo dla Sinfonii Varsovii.

Dydaktyka

Działalność dydaktyczna kandydata.

2019 – obecnie

Asystent w Pracowni znaku i kompleksowego projektowania graficznego prof. Piotra Garlickiego na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

2018 – 2020

Prowadzenie zajęć z Typografii kinetycznej dla studentów studiów niestacjonarnych na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

2017 – 2019

Asystent w Pracowni projektowania graficznego prof. Piotra Garlickiego na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

2016 – 2017

Prowadzenie Warsztatów z projektowania stron internetowych na studiach stacjonarnych na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

2014 – 2016

Asystent w Pracowni projektowania książki i publikacji cyfrowych prof. Macieja Buszewicza na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

Ocena pracy doktorskiej mgr Mateusza Kowalskiego – dzieła artystycznego oraz części opisowej tego dzieła

„Boro-monografia Waleriana Borowczyka” to tytuł pracy doktorskiej przedstawionej przez Mateusza Kowalskiego. Już na wstępie podkreślę widoczną na pierwszy rzut oka wysoką jakość artystyczną, projektową oraz wyczuły sposób zaprezentowania pracy. Popularyzacja dorobku artystycznego, czy może już spuścizny postaci Waleriana Borowczyka, sama w sobie, jako idea jest ważnym elementem dla popularyzacji kultury polskiej. Twórczość tego artysty inspirowała do różnego rodzaju działań i nietuzinkowych skojarzeń. Należy docenić wybór tematu.

Kandydat finalnie nie tylko przedstawił ponownie twórczość Borowczyka, ale odkrywa na nowo wielorakie nowe sensy i powiązania w jego twórczości poprzez losowe generowanie zestawów jego prac. Analogicznie do poruszanej tematyki Internetu można by powiedzieć, że na stronie internetowej spotykamy się z odświeżonym Walerianem Borowczykiem w wersji 2.0.

Bardzo rzadko zdarza się okazja aby można, wpieryw przeczytać opis strony internetowej i sposób jej funkcjonowania, a dopiero potem uruchomić przeglądarkę internetową, by zobaczyć jak całość wygląda na ekranie. Możliwość zapoznania się z funkcjonalnością strony internetowej w tekście to unikalne doświadczenie.

Na początku przeczytałem opis stworzony przez Pana Mateusza Kowalskiego, a dopiero potem analizowałem w komputerze i na smartfonie interfejs strony. Od pierwszych wersji można zauważyć bardzo dużą świadomość związaną z rozumieniem internetowych zagadnień i technologii. Wielowątkowe podejście do tego zagadnienia zaowocowało finalnie bardzo współczesnym podejściem do realizacji strony internetowej. Kiedy to aktualnie tworzenie app i web designu to sztuka kompromisu pomiędzy artystycznym wydawnictwem, jeśli tak można nazwać stronę internetową, a możliwościami technologicznymi oraz przyzwyczajeniami użytkownika i oczekiwanymi elementami interfejsu takimi

choćby, jak podstawowy element menu. Tak, w tym projekcie udało się uzyskać harmonie pomiędzy częścią wizualną, a rzemiosłem kodowania.

Kandydat od samego początku rozważa różnice pomiędzy stroną internetową, a wydawnictwem. Rozważa jakie to są elementy, które łączą obydwie techniki projektowania. Pan Mateusz Kowalski posiada dużą wiedzę z zakresu projektowania stron i technologii, a także najpopularniejszych języków programowania. Widać, że czuje się w tym bardzo swobodnie i jest na bieżąco z pojawiającymi się możliwościami przeglądarek internetowych.

Kandydat przedstawia się jako osoba, która już od długiego czasu zajmuje się tworzeniem stron internetowych, a także grafiką generowaną komputerową. Pan Mateusz Kowalski od 20 lat doświadcza projektowania stron internetowych i był świadkiem wielu istotnych zwrotów technologicznych. Opis w pracy doktorskiej na temat historii stron internetowych jest zwięzłą historią rozwoju tej techniki graficznej, jeżeli tak możemy nazwać tworzenie stron internetowych.

Teraz przejdę do następnego elementu analizy pracy doktorskiej do przyjrzenia się samemu projektowi strony internetowej „Boro-monografia Waleriana Borowczyka”. Strona ma przybliżyć i upamiętnić twórczość artysty, a także można by ją nazwać wirtualnym muzeum, albo nieustającą rearanżacją. Sam projekt jest mocno wyczuły w zakresie UX i UI, ponieważ pan Mateusz Kowalski ma intrygujące założenie, aby prace nie prezentować chronologicznie, lecz dosyć czasami przypadkowo prezentować różne zestawienia, które pomimo tego i tak się zazębiają, tworzą nowe konteksty. Strona również pełni charakter użytkowy i jest wizytówką fundacji przyjaciół artysty, założonej zgodnie z wolą wdowy po artyście. Teksty biograficzne znajdujące się na stronie internetowej są głównie autorstwa Daniela Birda. Można, by w dłuższy sposób analizować poszczególne etapy powstawania pracy opisanej przez kandydata, poprzez opracowywanie koncepcji strony, aż po wszystkie etapy związane z ideą, przygotowanie wire frame'ów, kodowanie strony, a także jej testowanie. Podkreślę, że część opisowa doktoratu mogłaby być podręcznikiem dla wielu studentów zajmujących się projektowaniem interfejsów.

A teraz może przejdę do wisienki na torcie tego doktoratu, jaką jest sam interfejs strony. Podział oparty jest na siatce 12 kolumnowej. Jednak nie jest to narzucające. Dominuje świetnie wyczuta typografia i dobrze dobrany font ze sprawnie stworzoną hierarchią nagłówków. A różnorodnej wielkości miniatury wyglądają bardzo sensownie i po każdym przeładowaniu tworzą zupełnie nowy widok. To rozwiązanie, które stworzył pan Mateusz Kowalski to połączenie możliwości technologicznych strony internetowej i składu tradycyjnej książki. Tutaj za każdym otwarciem strony widzimy zupełnie nowe wydawnictwo. Sposób opracowania, czyli zmieniające się kompozycje oparte o linie pionowe i poziome są również bardzo dyskretne i nie dominują nad twórczością Borowczyka. To nie znaczy jednak, że Pan Mateusz Kowalski pozostaje jako projektant ze swoimi decyzjami niezauważalny. Projekt strony internetowej, a także jej wdrożenie jest na wskroś współczesne i uwodzi też trafionym pomysłem na responsywność na różnych urządzeniach, na dużych i małych ekranach, a także na urządzeniach mobilnych. Powtórzę się, że świetnie stworzone style topograficzne to coś na czym opiera się jakość tej strony, a to w nawiązaniu do Futry tak często stosowanej przez Borowczyka. Mamy też tam ciekawy pomysł na takie detale, jak różne kursory, animacje na poszczególnych stronach. Kandydat pisał, że było to dużym wyzwaniem, aby stworzyć kompromis pomiędzy jakością materiałów wideo i fotograficznych, a możliwościami transferu poprzez sieć. Sprawdziłem to gdzieś daleko poza miastem na urządzeniu przenośnym i przy dowolnym łączu. Strona cały czas ładowała się w przystępny sposób. Trafiony loader, niby konferansjer zapowiada tę stronę. Ktoś kto wchodzi na tę stronę nie oczekuje odpowiedzi i błyskawicznych wiadomości, newsów na portalu z wiadomościami, lecz wręcz może i nawet chce poczuć tę atmosferę twórczości. A taki wczytujący się loader jest właśnie taką zapowiedzą, chwilą kiedy można pobyć przez moment z myślami dotyczącymi dzieła poprzedzającego i oczekiwać nadchodzącego. Co ciekawe zazwyczaj tam gdzie mamy słabszy Internet, mamy więcej czasu na kontemplowanie, jesteśmy w mniejszym pędzie. Właśnie w takich miejscach ta strona jeszcze jakby bardziej oddziaływała. Podsumowując projekt świetnie wykorzystuje on możliwości języków programowania i możliwości jakie daje HTML, CSS i Java Script. W momencie jak wchodzimy stronę w ogóle nie czuć, że to następna witryna oparta na Word Pressie. Czuć ogromną biegłość i wyczucie. Jest już tu trochę tak, gdy patrzymy na obraz i nie

widzimy już farb tylko nową rzeczywistość i kreacje. W przypadku tego dzieła też nie widzimy języków programowania, dodatków, wtyczek i innych technologicznych rozwiązań, a dobrze zaprojektowaną i wdrożoną z wielkim wysiłkiem stronę internetową, która sprawia przyjemność użytkownikowi oraz spełnia ten cel, o którym mówił kandydat na początku. Pisał o stronie upamiętniającej działalność i twórczość Waleriana Borowczyka.

W mijającym roku akademickim przygotowywałem się do zajęć ze studentami o animacji i motion designie. Wybierałem najciekawszych animatorów i grafików, którzy urodzili się w okolicach Poznania. Wtedy się zorientowałem, że właśnie Walerian Borowczyk urodził się w Kwilczu. Jest to miasteczko niedaleko Poznania. Ostatnio zdarza się, że dosyć często przez nie przejeżdżam. Nie wiem czy to zbieg okoliczności, czy takie zbiegi istnieją, że właśnie ta praca doktorska o Walerianie Borowczyku trafiła w moje ręce.

I za każdym razem przejeżdżając przez Kwilcz, myślę czy oni tutaj wiedzą, że ktoś taki tu się urodził. W każdym razie, dziękuję kandydatowi za możliwość spotkania się twórczości Borowczyka.

Rozumienie i wyczucie graficzne w obszarze interfejsów Pana Mateusza Kowalskiego jest tak wysokie, że z pewnością nie tylko w pozytywny sposób myślę o jego pracy doktorskiej i dorobku artystycznym, ale także chciałoby się popularyzować to wyczucie graficzne, które on posiada przy projektowaniu stron internetowych, bo to co widzimy na ekranie w Internecie jest ostatnio bardziej naszym światem niż to co widzimy za oknem. Większość z nas więcej czasu spogląda na ekran, niż spędza czasu choćby na świeżym powietrzu. A już patrząc przez wirtualne okna chciałoby się być w tej wirtualnej graficznej przestrzeni interfejsów zaprojektowanych przez Mateusza Kowalskiego.

Konkludując

Podsumowując stwierdzam, że całokształt dorobku artystycznego, poziom artystyczny twórczości zaprezentowanego dzieła, będącego postawą niniejszego przewodu doktorskiego, części opisowej i nieustanny rozwój w długim okresie czasu, w pełni uzasadnia przyznanie Panu mgr Mateuszowi Kowalskiemu stopnia naukowego doktora i spełnia wymagania określone w Ustawie z dnia 14.03.2003r. (Dziennik Ustaw 2017 poz. 1789).

dr hab. Wojciech A. Hoffmann prof. UAP